

Vysvětlivky

Česká statistika cestovního ruchu přešla od r. 2003 z ročního na **čtvrtletní zjišťování o výjezdovém a domácím cestovním ruchu** České republiky (dříve roční publikace „Cestování“). Jeho zdrojem je **výběrové šetření cestovního ruchu** (dále jen VŠCR). Účelem VŠCR je nejen navázat na předchozí roční šetření z hlediska potřeb veřejnosti, ale především přizpůsobení struktury a metodického vymezení ukazatelů mezinárodním požadavkům v souvislosti se členstvím České republiky v Evropské unii. Šetření slouží i potřebám vznikajícího satelitního účtu cestovního ruchu ČR.

Údaje o výjezdovém a domácím cestovním ruchu se zjišťují u **jednoho vybraného člena domácnosti** staršího 15-ti let, který obvykle bydlí v šetřeném bytě. Ten je dotazován na cesty, jež uskutečnil ve sledovaném měsíci za účelem trávení volného času a rekreace a služební cesty mimo své **obvyklé prostředí** (tj. mimo své trvalé a přechodné bydliště, pracoviště, školu apod.). Údaje zjištěné ve výběrovém šetření jsou pomocí koeficientů přepočteny na celou populaci starší 15 let. Jedná se o dvoustupňový náhodný výběr. Jednotkou výběru prvního stupně je sčítací obvod a na druhém stupni se provádí prostý náhodný výběr bytů ve sčítacích obvodech. VŠCR probíhá na území ČR s **měsíční periodicitou** a výsledky se publikují **čtvrtletně**. Údaje v této publikaci jsou **definitivní**.

Metodické ukazatele:

Pasivní (výjezdový) cestovní ruch: Turistika realizovaná tuzemskými rezidenty v zahraničí.

Domácí cestovní ruch: Turistika tuzemských rezidentů v domácím prostředí (ČR) mimo jejich obvyklé prostředí.

Delší cesta: Cesta za účelem trávení volného času a rekreace, při které osoba alespoň **4x za sebou** přenocovala mimo své obvyklé prostředí.

Kratší cesta: Cesta za účelem trávení volného času a rekreace, při které osoba alespoň **1x a nejvíce 3x** nepřetržitě za sebou přenocovala mimo své obvyklé prostředí (včetně víkendových pobytů).

Služební cesta: Cesta služebního/pracovního charakteru mimo obvyklé prostředí s nejméně jedním přenocováním, jejíž délka nesmí překročit 12 měsíců. Jedná se o kongresy a konference, veletrhy a výstavy, obchodní jednání a firemní mise, cesty za účelem uzavření obchodní a jiné smlouvy, montáž a opravy technických zařízení, obchod (nákup a prodej), profesní cesty (kulturních a náboženských činitelů apod.), školení za účelem zvyšování odbornosti a kvalifikace, služební doprovod jiných osob apod.

Ekonomické postavení: Osoby pobírající starobní či invalidní důchod (kód 4 dotazníku v příloze), jsou kódovány jako důchodci bez ohledu na jejich skutečnou aktivitu na trhu práce (netýká se jiných druhů důchodů - např. vdovského apod.). Podobně žák nebo student na brigádě nebo i v pracovním poměru je kódován jako student (kód 2 a 3). Osobám pečujícím o dítě do tří let jeho věku, které mají trvalý formální vztah k zaměstnání, bude přiřazen kód 1. Naproti tomu osoby pečující o děti v tomto věku, ale bez formálního vztahu k zaměstnání, budou zařazeny podle svého skutečného obvyklého postavení jako osoby v domácnosti, studenti apod. Mezi ženy v domácnosti budou zahrnuty i ženy, které zůstávají doma s dítětem ve věku 3 až 4 let a jsou závislé na sociálních dávkách. Nezaměstnaným (kód 7) je respondent, který uvede, že zaměstnání nemá, ale má zájem pracovat. Není rozhodující, zda je nebo není registrován na úřadu práce. Zahrnují se sem však jenom ti nezaměstnaní, kteří nejsou uvedeni v jiné výše uvedené kategorii (např. důchodci, studenti), Kód 8 – ostatní zahrnuje tyto kategorie: základní vojenská a civilní služba, základní škola (pokud je respondentovi 15 let a více a ještě navštěvuje tento stupeň) a ostatní osoby nezařazené v žádné předchozí skupině.

Vzdělání – Kód 5 – vysokoškolské zahrnuje: bakalářský a magisterský stupeň, doktorandský stupeň (držitelé titulů CSc., DrSc. a PhD.), dále pak tituly: MUDr., MVDr., JUDr., PhDr., PaedDr., RNDr., Mgr., ing. apod. a dále zahraniční tituly jako např.: MBA, MSC a BSC. Osoby, které ještě nedokončily studia by měly být kódovány podle nejvyššího ukončeného stupně vzdělání.

Přenocování: Nocleh v hromadném ubytovacím zařízení nebo v placeném resp. neplaceném ubytování v soukromí, tj. i ve vlastní chatě či chalupě, u příbuzných či známých nebo v přírodě. Započítává se i noc strávená v dopravních prostředcích (ve vlaku, v autobuse) při jízdě tam a zpět, při okružním cestování v dopravních prostředcích i cesta z místa na místo.

Délka cesty: Uvedena v počtu přenocování.

Převažující účel cesty: Jeden hlavní účel, který se na uvedenou cestu hodí nejlépe a který také rozhodne o tom, zda-li tato cesta patří do oblasti cestovního ruchu. Účel „**zdravotní pobyt**“ - obsahuje i pobyt lázeňský plně hrazený pacientem nebo tzv. příspěvkový (částečně hrazený pacientem). Naopak sem nepatří léčebný pobyt v lázních předepsaný lékařem v rámci komplexní lázeňské léčby stejně jako nedobrovolný pobyt v nemocnici.

Hlavní cíl cesty: U zahraniční cesty místo, které cestující považuje za nejdůležitější. Pokud se respondent nemůže rozhodnout, který cíl to je (např. u **okružních cest** po více zemích), lze zvolit za hlavní cíl místo, kde osoba strávila nejvíce času (resp. přenocování), při stejném počtu přenocování nastupují další hlediska - nejbližší cíl či místo s nejnižšími výdaji.

Zájezd: Předem sestavená kombinace alespoň dvou z následujících služeb (je-li prodávána nebo nabízena k prodeji za souhrnnou cenu a je-li služba poskytována po dobu přesahující **24 hodin** nebo když zahrnuje ubytování přes noc): **a) dopravy, b) ubytování, c) jiné služby cestovního ruchu, jež není doplňkem dopravy nebo ubytování a tvoří významnou část zájezdu, nebo jejíž cena tvoří alespoň 20% souhrnné ceny zájezdu** – např. stravování, předplacené výlety v místě pobytu apod. (viz. „Zákon č. 159/1999 Sb. o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu“).

Ubytovací zařízení: V případě, že po dobu jedné cesty proběhlo ubytování ve více druzích ubytovacích zařízení, uvede se ubytovací zařízení s nejdelší souhrnnou dobou pobytu vyjádřenou počtem přenocování. Při stejném počtu přenocování v různých ubytovacích zařízeních se uvede zařízení s vyššími náklady na ubytování.

Jednotlivé druhy (způsoby) ubytování:

Hotel a podobné zařízení zahrnuje především hotely a penziony. **Hotel** je ubytovací zařízení s nejméně 10 pokoji pro hosty s různým rozsahem požadovaných služeb podle třídy (počtu *). Tato kategorie zahrnuje hotely, hotelové domy, motely, motoresty, plážové hotely, botely, rezidenční kluby a podobná zařízení poskytující hotelové služby, zahrnující každodenní přestýlání (resp. stlaní) lůžek, úklid pokoje a sanitárního zařízení. **Pension** je ubytovací zařízení s minimálním počtem pokojů 5 pro hosty s omezeným rozsahem a nižší úrovní společenských a doplňkových služeb, avšak s ubytovacími službami srovnatelnými s odpovídající třídou hotelu.

Kemp je ubytovací zařízení v místech určených pro přechodné ubytování ve vlastním zařízení hostů (stan, obytný přívěs apod.), popřípadě i v ubytovacích objektech provozovatele, které spadají pod společnou správu a mohou poskytovat některé turistické služby (rekreační aktivity apod.).

Chatová osada, bungalov apod. je ubytovací zařízení pro přechodné ubytování hostů výhradně v ubytovacích objektech provozovatele (chaty, sruby, bungalovy, turistické ubytovny).

Ostatní hromadná ubytovací zařízení - rekreační zařízení a školící střediska podniků, podnikové ubytovny, domovy mládeže, vysokoškolské koleje s přechodně vyčleněnou lůžkovou kapacitou pro cestovní ruch, hostely, specializovaná zařízení (zahrnují: zdravotnická zařízení - např. lázně, termální lázně, horská sanatoria, ozdravovny, zdravotní farmy apod., dále dětské prázdninové a pracovní tábory, horská přístřeší, konferenční střediska apod.).

Kombinovaná ubytovací zařízení se zařadí podle hlavního typu ubytování stanoveného dle kapacity či skutečného využití této kapacity.

Placené ubytování v soukromí – zbývající typy turistického placeného ubytování, které neodpovídají definici „zařízení“. Poskytuje za úplatu omezený počet míst pro ubytování v pronajatém pokoji, v pronajaté chatě nebo chalupě.

Vlastní rekreační zařízení zahrnuje pobyt na vlastní chatě či chalupě a v druhých domovech (byty, vily, chaty atd. využívané během cesty členy majitelovy domácnosti) za účelem trávení volného času a rekreace.

U příbuzných či známých - ubytování poskytované bezplatně příbuznými, známými a přáteli.

Ostatní – zbylé typy ubytování jako např.: nocleh v autě a karavanu mimo kemp, „pod širákem“ apod.

Hlavní dopravní prostředek – ten, se kterým byla při cestě překonána v souhrnu nejdelší vzdálenost. V případě, že při jízdě do místa pobytu a zpět byly použity rozdílné dopravní prostředky, uvede se ten s vyšším tarifem jízdného. Autobusy zahrnují i minibusy, mikrobuses apod., položka ostatní zahrnuje např. bicykl, cestování pěšky a všechny ostatní případy, u kterých se dopravní prostředek nedá zařadit do žádné z předchozích skupin.

Způsob organizování cesty: **1 - individuální organizace celého pobytu** – respondent si zajistil všechny služby spojené s cestou sám, **2 - zájezd s cestovní kanceláří, cestovní agenturou (dále: CK/CA)** - cesta proběhla formou předem uhrazeného zájezdu, **3 - rezervace ubytování u CK/CA a 4 - rezervace dopravy u CK/CA** – osoba si zajistila ubytování/dopravu u CK/CA, přestože si ostatní části cesty organizovala sama,

a to i v případě že individuální organizace cesty převažovala, nejedná se již o zájezd, **5 - podniková/odborová organizace** - včetně incentívni turistiky (motivační turistika za účelem pracovníky firmy odměnit, nástrojem ke zlepšení pracovních výkonů), **6 - školní/zájmové pobyty** - např. letní dětské tábory, sportovní soustředění apod., **7 - lázeňský pobyt** – pobyt, který byl hrazen pacientem, nebo pokud má pacient hrazenou lékařskou péči zdravotní pojišťovnou, avšak hradí si sám ubytování a stravování, nezahrnují se lázeňské pobyty plně hrazené pojišťovnou, **8 - jiný způsob** - zbylé případy, které nespádají do žádné z předchozích skupin.

Výdaje na delší, kratší a služební cesty zahrnují:

- **výdaje za zájezd**

- **výdaje za ubytování mimo zájezd** - včetně stravování zahrnutého v ceně ubytování - např. snídaně, plná penze či polopenze

- **výdaje za stravování mimo zájezd** - za potraviny určené na cestu, které cestující nakoupil v tuzemsku, výdaje na občerstvení na cestě, výdaje v zahraničí za stravování v restauračních zařízeních apod.

- **výdaje za dopravu mimo zájezd** - za dopravu vlastním či cizím dopravním prostředkem (výdaje za pohonné hmoty, jízdné a další náklady na dopravu do místa pobytu a vynaložené v místě pobytu)

- **nákupy zboží v obchodě** - dárky, suvenýry, zboží krátkodobé i dlouhodobé spotřeby, výrobky jednorázového i dlouhodobého užití apod., mimo nákupu zboží za účelem podnikání

- **ostatní výdaje** - výdaje na rekreaci, kulturní a sportovní činnost - např. vstupné, pronájem sportovního náčiní a zařízení, náklady na kongresy či porady, pojištění, telefonní hovory, poštovné, poplatky za směnárenské služby, vyvolání filmů apod.

Celkové výdaje nezahrnují nákupy za obchodním účelem, kapitálové investice, hotovost předanou příbuzným po dobu cesty, která není platbou za turistické zboží a služby, dary pro instituce apod.

Poznámky k tabulkám

Každá uvedená cesta odpovídá 1 cestě uskutečněné 1 osobou (osobo-cesta).

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj je nespolehlivý.

Tři tečky (...) na místě čísla značí, že údaj zatím není k dispozici.

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Pomlčka (-) značí, že údaj se nevyskytl.

Údaje a procentuální podíly v jednotlivých tabulkách byly zaokrouhleny až po provedení příslušných výpočtů, proto v jednotlivých tříděních nemusí být jejich součty zcela shodné; u podílů v procentech jejich součet nemusí být ve všech případech rovný 100.